

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:		Apare odată în săptămână: DUMINECA.	REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: Arad, Strada EMINESCU Nr. 35. Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.
Pe un an	40 Lei.		
Pe jumătate de an	20 Lei.		

Ad. 1661/923.

Circulară

către toate oficiile protopresbiterale și parohiale din dieceza Aradului.

Duminecă, în 11/24 Iunie a. c. se va serba centenarul institutului nostru teologic din Arad.

Având în vedere importanța religioasă morală a acestui focar de cultură și enormele servicii aduse bisericii ort. române și neamului nostru și voind, ca, cu prilejul acestei serbări centenare, să ne arătăm pioasă recunoștință față de profesorii decedați ai acestui institut, iar de altă parte, ca la aceasta serbare să ieie parte sufletește întreg clerul și poporul ortodox român din dieceză:

Poftim Onor. preoțime, ca în Dumineca din 11/24 Iunie a. c. în fiecare biserică să înalțe rugăciuni de mulțumire către Părintele ceresc, care ne-a învrednicit să putem ajunge și serba acest centenar iar după încheierea sfintei liturgii să officieze un parastas pentru profesorii decedați ai acestui institut.

Arad, 2/15 Iunie 1923.

Joan J. Rapp m. p.
Episcopul Aradului.

Discurs

la deschiderea Sinodului eparhial din Arad, sesiunea anului 1923.

Ven. Sinod!

Dlor Deputați!

Spre deosebită bucurie în servește a vă putea saluta și acum în jurul meu ca pe tot atâția fii ai diecezei, devotați binelui obștesc.

Vă rog înainte de toate să binevoiți a scuza întârzierea convocării statutare a acestui Sinod, întârziere provocată de boala ce m'a întâmpinat la București, unde mersesem nu numai la ședințele Senatului, ci și special pentru a solicita și verbal rezolvirea cererii pentru

ajutor de Stat pe seama școlii noastre normale și din care boală încă nu m'am putut reculege pe deplin.

Ven. Sinod!

La 4/17 Maiu a. c. tocmai în ziua Înălțării Domnului sau împlinit 20 de ani, de când, cu voia lui Dumnezeu și din încrederea reprezentanților clerului și poporului diecezei, ocup acest scaun.

Cu acest prilej a împlinirii a două decenii de episcopie aș fi dorit să vă prezint un tablou mai vast despre activitatea și rezultatul activității mele pe terenul religios moral și cultural economic, dar starea mea sanitară nu-mi permite să fac atare revistă asupra trecutului. Am însă bucuria de-a constata, că conform promisiunii date la alegerea mea, mi-am ținut cuvântul și am restabilit după puțină pacea și bunăînțelegerea între fiii diecezei, conducând toate în spiritul evangheliei Domnului.

Am pus pond în special pe religiozitatea și moralitatea, cultura și bună starea enoriașilor mei și ca atare am cercetat după posibilitate dieceza. Am sfințit însumi 60 de biserici, dintre cari 27 ridicate din nou din fundament în timpul episcopiei mele, iar celelalte renovate radical cu spese însemnate ale timpului trecut. Sa renovat și edificat școli cu sutele.

În anul 1906 am cumpărat pentru dieceză intravilanul cu casa din vecinătatea Consistorului, care la timp potrivit poate să-și edifice un local acomodat, — în anul 1911 am întregit intravilanul reședinței cumpărând dela un vecin o parțelă de intravilan de 74 st. □ cu 1350 cor., iar în 1912 am pus temelia și în 1913 am sfințit și predat destinațiunii sale școala diecezană de fete, prefăcută acum în internat, care servește spre liniștea și bucuria mamelor, cari își trimit fetele la școala normală și liceu.

În 1915 am edat o carte de rugăciuni în 2 ediții în număr de 26000 exemplare, din care abia am acoperit spesele de tipar, pentru că cea mai mare parte am dat-o gratuit

nu numai la spitale și institutele de corecțiuni, ci și tuturor preoților militari și altor intelectuali de pre front cu scopul să le distribuie soldaților, precum le-am dat și octoize, iar din economiile mele din cursul timpului am făcut pentru școala de fete un fond, care la finea anului 1922 face 37,432 Lei, iar alt fond pentru orfelinatul din Beiuș, care la finea anului 1922 reprezintă un capital de 157,695 Lei, și care fond în timpul cel mai apropiat îl voi augmenta cu circa 100,000 Lei.

Am exoperat dela oraș urcarea banilor de cortel a lor 3 profesori dela școala normală dela 120 fl. la 750 Lei și acum stăm întocmeală cu orașul pentru a ne cinsti ori în cazul cel mai rău a ne ceda intravilanul și casa de pe el cu prețul cumpărării.

Am renovat seminarul și internatele cu ajutor sperativ dela stat, care afacere este în curgere.

Am renovat catedrala și i-am dat pictura religioasă și am refăcut clopotele duse de armata ungară, toate acestea cu ajutor dela Stat, astfel că dieceza ca proprietară, și parohia centrală ca uzufructuară n'a avut nici o cheltuială.

A rămas însă să se renoveze edificiile Consistoriului și reședința, pentru care nu avem suma recerută, din care prilej Consistoriul vine să-și reclame venitul intravilanului pe care e zidită casa din dreapta și din stânga catedralei și care după cartea funduară este proprietatea diecezei și anume a reședinței episcopoești, date de erar în locul reședinței vechi din nemijlocita apropiere a Mușului, demolate la timpul său împreună cu catedrala.

Rog Ven. Sinod să dea atențiune deosebită acestei afaceri neglese în cursul anilor, dar care situație trebuie regulată cu atât mai vârtos, cu cât astăzi este la ordinea zilei împărțirea fondului bisericesc clerical, între dieceza Oradea-mare și mâne poimâne întrecea dela Timișoara, deci diecezei Aradului să i se deie cvota cuvenită intravilanului pe trecut și viitor fiind acesta proprietatea fondului Reședinței episcopoești din Arad, iar clădirile de pe el ale fondului bisericesc clerical.

De asemenea rog Ven. Sinod, ca în sesiunea de acum să se ocupe special cu următoarele 2 momente și anume: Intervenirea la Inaltul Guvern în chestia susținerii școalei noastre normale și a doua cu asigurarea și reasigurarea edificiilor diecezane, pentru că reasigurarea de acum espiră.

Cum a sporit fondurile diecezane în cursul episcopiei mele învederează din asemă-

narea stării fondurilor la luarea conducerii mele cu starea lor de astăzi.

Aci ating, că în cursul acestor douăzeci ani din urmă sub administrarea și îngrijirea Consistoriului nostru diecezan sau depus fonduri și fundațiuni noi în sumă de 2 milioane Lei.

Trebuie însă să observ, că fondurile diecezane nu se sporesc în măsura anilor de mai nainte, pentru că oamenii și-au achitat datoriile ipotecare și acum de ani de zile nu mai dăm atari împrumuturi ca mai nainte cu 8%, ci banii disponibili i-am investit în hârțil de valoare.

Prin chivernisirea noastră am câștigat un fond de 185000 Lei pentru zidirea la vreme potrivită a localităților consistoriale. Din afacerea domeniului dela S. Petru ni-a rămas câștig — după împărțirea cu Oradea-mare — 48578 Lei, iar din împrumutul dela Boden Credit am realizat un câștig de 133000 Lei, după escontentarea Orădanilor, cari toate trei pozițiile arată pentru dieceză nu câștig de 366000 Lei.

Espunând acestea, și până să urmeze rapoartele Consistoriului despre activitatea sa din anul trecut, împlorând binecuvântarea ceriului asupra Dvoastră și asupra lucrărilor Ven. Sinod și salutându-vă cu dragoste părintească Vă zic: **Bine a-ți venit**, și declar sesiunea ordinară a sinodului nostru eparhial convocată pe ziua de astăzi de deschisă.

La Vatra sufletească a Neamului.

Noi, Românii ortodocși din aceste părți, cari n'am avut nici odată grija de a face prozeiți, ci mai mult numai râvna de a ne conserva ce aveam față de atacurile concentrice ale Maghiarismului și ale Catholicismului cari ne subminau, avem o mare satisfacție sufletească de o vreme încoaci. Și anume: Judecata imparțială a Istoriei ne-a restabilit în toate drepturile noastre de libertate politică și religioasă și, tot atunci, s'a tăiat binișor și apa dela moara machinațiunilor străinismului, urnite împotriva noastră în forme religioase dar cu tendențe politice de desrădăcinare.

Adevărat, că se mai arată semne de svârgoliri pentru a întări, în aceste părți de apusale Românisimului, cealaltă lege, zisă „unită”. Dar svârgolirile acelea rămân numai încercări simple în folosul unei cauze, care este perdită în fața tribunalului viitorului acestui Neam.

Căci, iată, ce am experiat de o vreme încoaci. D'abia că am ajuns la libertatea po-

litică-națională, la căldura soarelui acestei libertăți începe deja să se desmorțască sufletele în poporul din aceste părți, aflător în legături religioase cu „catolicii“.

În județul Aradului, pe unde avem să-mănați și prizăriți „uniți“ prin câteva sate, poporul — care nici până aci nu știe de dogmele nouă ale Papismului — simte tot mai mult, că se impune o concentrare sufletească a fraților desbinați de cătră olaltă prin străini. E vorba, nu numai de bunul sămt de orientare al sufletului românesc, ci este și un act instinctiv, pornit din interesul de conservare proprie aici, la granița apuseană a Românis-mului, unde-i avem în spate pe cei mai aprigi dușmani și unde înstrăinarea sufletească este și o primejdie politică mult mai mare, ca ori unde între Români.

În județul Aradului, de ex. numai în 5 ani (1834—9) câștigase pentru „unire“ episcopul Vulcan dela Oradea-mare, cu ajutorul haiducilor și oficialilor dela comitat, 18 sate ortodoxe, iar în Banat 7 sate. Dar dintre acelea, și mai ales satele din județul Aradului, au revenit aproape toate, afară de unele mici frânturi de printre noi, la vechea lege românească. Procesul acesta, de revenire a fraților la aceeași matcă sufletească, început încă *atunci* de scârba mijloacelor silnice și frauduloase, cu cari s'a fost făcut „unirea“ aceea, se *continuu* acum, din buna și sănătoasă inspirație a însuși poporului de azi. Așa s'a stîns „unirea“ de curând în Miniad și în Bodești (județul Aradului). Așa se va stînge ea și airea, cum a perit și din multe sate bănățene de ale noastre, ca d. ex. din Ohabalungă. Acolo, uniții erau în majoritate. La 1896 aveam acolo o singură casă ortodoxă, alui Alexandru Homoc, iar acum, nu numai că au revenit la ortodoxie, ci li-s'a ras uniților până și biserica de pe fața pământului.

Signatura acestei desființări a unei organizații religioase, ce a plecat, nu dela trebuințele sufletului românesc ci dela interesele și intrigile străinilor împotriva noastră, ni-a dat-o „unitul“ nenea *Todor Cizmaș* din Gurba, când la 1911, cu prilejul sfințirii bisericii ortodoxe române din Șicula, luând anafora din mâna P. Sfințitului nostru dela Arad, a zis: „*Blăstămat să fie, Prea Sfințite, cine ne-a despărțit în două!*“

Aceeași osândă, pronunțată în alte forme, a *rostit-o* la adresa „unirei“ unul dintre preoții de seamă ai bisericii unite, trecut la ortodoxie în zilele acestea.

E părintele *Dr. Stefan Pop*, paroh g.-cat. în Izvin, protopop onorar și fost asesor până acum al Consistorului g.-cat. din Lugoj, care și-a făcut studiile teologice la facultatea catolică din Budapesta, unde a obținut și diploma de doctor în dreptul canonic.

În primii ani ai activității sale s'a resimțit școala catolică, de ale căreia influințe însă s'a debarasat succesiv, de mai mulți ani încoaci. De aci a urmat simpatia sa — exprimată prin o serie întreagă de studii și articole — pentru biserica ortodoxă română, până ce, în zilele din urmă s'a lăpădat, deschis de „meteahna“ „unirei“! Întoarcerea și-a motivat-o, deopotrivă, cu convingerile sale religioase și naționale, câștigate prin studiile sale de mulți ani.

Dar lăsăm ca, în cele de mai jos, să grăiască înșeși documentele, cu cari își justifică el însuși trecerea la noi.

Aci mai putem adăoga numai atâta, că — ceace-l caracterizează mai mult pe dânsul și trecerea sa — s'a mulțumit să fie un simplu administrator parohial la provincă, unde a și fost aplicat, în nou înființata parohie a Recașului.

În ziua de Constantin și Elena și-a ținut întâia sa liturghie ortodoxă, la biserica noastră din Izvin, împreună cu păr. asesor cons. Dr. Gh. Ciuhandu și cu parohul locului Mel. Șora. Impresia acestei reveniri la vatra sufletească a Neamului a fost cât se poate de favorabilă în sinul poporului de acolo. La liturghie au fost de față și credincioși uniți, cari încă sunt hotărâți să-și urmeze păstorul.*)

Cu acel prilej, păr. asesor Ciuhandu, care are vechi legături de carte cu păr. Pop, a ținut o cuvântare, tâlmăcind antifonul și scripturile zilei: Iată acum, ce este bun sau ce este frumos, fără numai a locui frații împreună. A răspuns părintele Pop, desfășorându-și mulțumirea sufletească ce o simte după acest act, la care era decis de multă vreme pe urma studiilor sale. S'au putut vedea atunci mulți ochi scăldați în lacrimi!

Dăm, mai jos, cuvântarea păr. Ciuhandu, și o vom publica și pe a păr. Pop, la vremea sa.

Sâmbăta trecută, adunarea fondului preoțesc l-a primit pe părintele Dr. St. Pop, cu mare însuflețire, ca membru, cu toți anii de serviciu preoțesc, scutindu-l de taxele de petrecut.

*) Ulterior am aflat despre hatăruri materiale, puse în vedere de episcopia Lugojului celor 70 de uniți din sat, dacă nu se vor „ortodoxi“.

Lunia trecută, când păr. Pop venise să-și reguleze niște chestiuni și a dat și pela ședința sinodului eparhial, a rămas surprins la extrem — el, omul retras în tovărășia cărților sale — când i-s'a făcut o caldă manifestație din partea sinodului.

*

Nenea Todor Cizmaș dela Gurba (județul Aradului) — să-l ierte Dzeu, că d'atunci a și murit! — și părintele Dr. Ștefan Pop dela Izvin din Banat, un om de carte ca puțini din clerul unit, sunt o *signatură a vremii*: că a *sunat ceasul întoarcerii Poporului și Clerului unit din robia sufletească*, gătită nouă de străini, la vatra sufletului românesc.

Să vină cât de mulți, căci noi îi așteptăm, spre a-i îmbrățișa cu drag la vatra, în jurul căreia am rămas până'n sfârșit numai noi.

Documentele de trecere ale păr. Dr. Șt. Pop.

P. Șf. Sale

Domnului Ioan I. Papp episcop ort. român
Arad.

Subsemnatul de ani îndelungați mă ocup de studii teologice și mai ales de studii privitoare la istoria bisericii ortodoxe române. Aceste studii mi-au dat convingerea și m-au întărit în hotărîrea să Vă fac următoarea solemnă și irevocabilă mărturisire:

Cred cu toată puterea sufletului meu în învățătura bisericii ortodoxe răsăritene. Prin această credință neclătită mă mărturisesc a fi deslegat de orice legături cu biserica gr. catolică, din care am făcut parte până în momentul de față. În temeiul acestei profesii de credință mă mărturisesc a fi membru al clerului din eparhia ortodoxă română a Aradului, ne mai recunoscând asupra sufletului meu îndatoriri de trecere formală după legi de stat. Prin urmare cer P. Șf. Voastre ca din plinitudinea puterii spirituale-canonice să mă declarați de primit în clerul eparhial al P. S. Voastre.

Țin să o mărturisesc cu aceeași solemnitate, că în măsura în care sunt convins despre puritatea adevărilor de credință ale bisericii ortodoxe, am și convingerea, că Biserica ortodoxă română a fost, este și va fi singura mântuitoare nu numai sufletească ci și națională pentru Poporul românesc.

Arad, 16/29 Maiu 1923.

Innalntea noastră:

Dr. Teodor Botiș.
Emilian Căpitan.

Dr. Ștefan Pop,

protopop onorar și paroh fost
gr. cat., iar de acum nalntă ort.
român în Izvin.

Nr. 68. Pres. 1923.

M. On. Domn

Dr. Ștefan Pop, protopop onorar, paroh
Izvin.

Mărturisirea credinței ortodoxe, ce Ni-ai făcut-o Sfinția Ta în scris, am luat-o la cunoștință în temeiul puterii Noastre spirituale-canonice, ca episcop eparhial.

Cu aceeași putere Te primim în clerul eparhial al diecezei Noastre, cu atât mai bucuroși, cu cât Ni-sunt cunoscute străduințele de mulți ani ale Sf. Tale, când ai scris lucruri de interes pentru istoria bisericii ortodoxe române, și mai cu seamă cu privire la trecutul diecezei Noastre.

În privința aplicării Sf. Tale se vor lua măsuri din Consistor.

Insoțim primirea Sf. Tale în clerul nostru, de binecuvântarea Noastră arhierescă.

Arad, 16/29 Mai 1923.

Ioan I. Papp m. p.
Episcop.

Ilustrității Sale Domnului

Dr. Alexandru Nicolescu episcop gr. cat. român
Lugoj.

Primind în ziua de 28 Maiu ordinul cu Nr. 1150 și spre a nu vă da un răspuns, care nu ar fi în consonanță cu credințele mele, m'am prezentat în ziua de 29 Maiu a. c. la Preasfințitul Episcop ortodox al Aradului, căruia i-am făcut mărturisirea de credință ort. orientală, cerându-i să mă primească în clerul eparhiei, ceea ce s-a și făcut.

Cu aceste împărtășiri aș putea considera chestiunea raporturilor mele de rezolvită, dacă nu aș mai avea de spus și un alt cuvânt dictat din adâncul sufletului meu.

Am eșit din sânul bisericii gr. cat. nu din vreun resentiment personal, și mai puțin pentru vre o supărare cu Preasfinția-Voastră, care mi-ați dovedit o atitudine cu adevărat creștinească chiar și atunci, când mă întrebăși despre anumite svonuri cu privire la felul modestei mele activități literare, care nu ar fi fos întru toate conformă cu concepția zisă catolică. Această prea creștinească atitudine a Ilustrității Voastre am săpat-o adânc în sufletul meu și ea mă va obliga pururea să Vă păstrez un sincer sentiment de grațitudine.

Dar spre a nu Vă supăra, poate, prin

lungimea vorbii mele, țin să Vi-o declar solemn: Motivele trecerii le-am scos din studiile mele îndelungate, cari mi-au dat convingerea despre puritatea credinței Bisericii ortodoxe orientale și cari m-au întărit și în cealaltă convingere a sufletului meu românesc, că Biserica ortodoxă orientală este mama bună a neamului românesc; astfel viitorul acestui neam, constituit în stat național îl văd asigurat pentru veacuri numai în cadrele Bisericii sale naționale, neatârnatore de nici un fel de legături și interese streine din afară.

Am dorit și doresc deci ca, după sbuciumul celor din urmă ani de frământare sufletească, zilele bătrânețelor, ce mi se vor hărăzi dele bunul Dumnezeu la vârsta mea de peste 57 de ani, să le petrec cu cuget creștinesc și românesc împăcat, nefiind muncit de nici un gând lumesc și continuând a rămânea și pe mai departe acelaș umil preot de sate, în buna tovărășie a cărților și studiilor mele.

Primiți, Ilustrisime Domnule Episcop, asigurarea respectului personal, pe care ca preot îl voiu păstra pururea și față de persoana arhierescă al Ilustrității Voastre.

Izvin, la 2 Iunie 1923.

Plecat serv:

Dr. Stefan Pop.

Cuvântarea dela Izvin

ținută de pâr. Dr. Gheorghe Ciuhandu.

„Iată acum, ce este bun sau ce este frumos, fără numai a locui toți frații împreună; că intru această a făgăduit Domnul viața de veci.“

(Antifon, gl. 8).

Iubiților creștinii!

Această sfântă cântare, ce se repește de cel puțin șase ori la an și pe care ați auzit-o și astăzi la Utrenie, are un foarte adânc înțeles, mai ales *astăzi și în această* frunză comună bănățeană.

„Viața de veci“ făgăduită de Domnul e cel mai mare bun al lui Dumnezeu, și așteptarea acestui bun moral a fost adânc scrisă de Dumnezeu în sufletul omenesc. Tocmai de aceea, nu numai odată s'a întâmplat, că în trecutul nostru mășter, puternicii zilei nu ni-au lăsat nici măcar slobozenia de a ne trăi viața sufletului după legea noastră, ci au căutat să ne atragă în jurul altarelor lor, pentruca înstrăinându-ne de sfințele noastre, să ne perdem și legea și limba și neamul. Nu li-a fost aceloră de mântuirea sufletului nostru, ca adeca: nu cumva să ajungem vr'un român în iad. Lor li-a trebuit să sporească ei cu numărul prin

tragerea noastră în laturi, și să se întărească ei prin slăbiciunea despărțirii noastre, a fratelui de către frate.

Așa s'a lucrat în Ardeal, înainte cu 200 și mai bine de ani, când a pus pe el mâna împăratul Austriei; așa s'a făcut atunci așa numita „unire“ cu papa și cu biserica unurilor și a împăratului, „unire“ care aievea nu este altceva, decât o desbinare sufletească și politică în sânul poporului român.

Iar mai apoi când și Bănatul fu luat de împăratul dela turci (1718), se pornește în curând și acolo desbinarea între români. Impăratul căută să-i momească pe preoții noștri cu plăți de bani, dar ademenirile nu prea prindeau, deși erau sprijinite de episcopul latin din Timișoara și de episcopii uniți mai apoi. De aceea în veacul XVIII d'abia s'a putut înruchipă o singură parohie gr.-catolică în Banat, cea din Timișoara, unde ședeă și uneltea episcopul latin. Și așa rămânea, ca lupta catolicilor pentru desbinarea Românilor să se poarte stăruitor în veacul XIX. Și să n'o uitați, iubiți creștini, că *ruptura aceasta sufletească mai de seamă s'a început la 1826*, acum 97 ani, *tocmai în Izvin*, apoi la 1832 în Chizdia, tot în Banat.

La 1826 s'a început desbinarea Izvinenților, prin stăruințele protopopului gr.-cat. Dobra dela Timișoara, cu prilejul unor certe din sat. Iar la 1831 s'a înființat aici parohia gr.-catolică, pentru 66 suflete, se zice.

De atunci, dela 1831 încoaci, Izvinenții aveți două altare, în loc de unul. De atunci, în loc de a trăi ca frații buni, trăiți în desbinarea de către oaltă și aveți înfățișarea unei familii certate. Până când? *Pentru al cui bine, sau pentru al cui rău?!*

Când v'ați desbinat și pentruca desbinarea să rămână între voi și să fie mai ademenitoare și pentru cel rămași în legea părinților și moșilor lor, — la poruncă împărătească s'a zidit din bani publici biserică, școală și casă parohială, unite; iar moșii voștri, iobagii de atunci, au făcut cărătura și munca după felul vremurilor aceloră. Dar astăzi acele clădiri, toate, au ajuns într'o stare de dărăpănare. Ele au ajuns azi semn pipăibil, că *nici Dumnezeu nu mai vrea să rabde aceste semne de desbinare dintre voi!*

N'aș vrea iubiți creștini, să mă înțelegeți rău nici voi cei de aici și nici alții de mai departe. Eu, mai ales de pe acest sfânt amvon, *nu ridic cuvântul meu* — după cum nici cu condela nu am scris — *împotriva altarului* ridicat la uniți în numele Domnului nostru Isus Hristos. Eu cinstesc dreptul fiecărui om de a-l laudă pe Domnul Hristos, cum află de bine. Ci m'am ridicat cu scrisul meu, iar acum cu grațul *mă ridic numai împotriva nedreptăților, ce ni-s'au făcut nouă*, când au fost preserate printre noi altare — fie și în numele lui Hristos — dar cu gând *de a ne strică nouă și neamului nostru și pentru de a întări străinismul printre noi și în capul nostru. Mă ridic, mai departe, împotriva acelor primejdii mari, cari se ascund în rumperea sufletească a fraților de către oaltă și în începerea lor sufletească către o seamă de*

neamuri străine, dintre cari unii trăesc printre noi, iar alții pândesc la hotarele țării noastre, ca s'o sfărâme.

Iată, tocmai fiindcă țara aceasta ni-e drag sufletului și dorim cu toții ca între hotarele ei să trăim vecinic viața frumoasă și bună cântată în antifonul zilei de astăzi, — am datorია să vă îndemn: risipiți desbinarea sufletească de până aci dintre voi; rumpeți legăturile sufletești cu străinii și adunați-vă în jurul unui singur altar; fiți iarăși una, ca mai nainte, căci, în țara noastră românească de azi, dacă o vrem să fie puternică, trebuie să avem, după vorba sfântului Pavel (Efes. IV. 4—6): „*un trup și un duh... un Domn, o credință, un botez, un Dumnezeu și Tatăl tuturor, care este peste toate și prin toate și întru noi toți.*” Adunați-vă iarăși la un loc de închinare, pentru că *Hristos nu s'a împărțit în două în mijlocul poporului român, ci cel mult este o deosebire de credință numai în sufletul clerului unit, legat prin jurăminte de papa dela Roma*, despre care în biserica unită se vorbește și se scrie uneori mai mult decât despre însuși Domnul nostru Iisus Hristos.

Cuvântul ce vi-l adresez, iubiți creștini și Români dela cealaltă biserică, *nu e cuvântul tulburătorului care vorbește în ascuns*, ci e cuvântul deschis, de pe un anvon sfânt. Cuvântul meu e ca o chemare a înseși țării noastre Românești, a României întregite, care, spre a rămâne una și nedespărțită, are trebuință să fim toți Românii, și în cele bisericești și în ale sufletului, *un trup și un suflet*. Căci iată ce zice însuși Mântuitorul (Ev. Luca XI. 17): „*Toată împărăția ce s'a împărțiat între sine se pustiește și casă peste casă cade.*” Iar eu vi-o spun; nici chiar cetele politice vinovate, cari sapă azi sub temelie țării noastre, nu sunt așa de primejdioase, ca împerechiarea sau neunirea sufletească a unuia și a aceluiaș popor ca noi, sub cari sapă, ziua-noaptea, în toate chipurile, dușmanii din lăuntru și cei din afară de hotarele noastre. Și s'o știți și asta, că: O țară se poate câștiga prin arme, dar nu se poate ținea sau păstră fără de a avea ceice o stăpânesc un singur suflet, care este mai puternic decât toate tunurile adunate la un loc. *Și tocmai aceasta țarie a noastră — sufletul nostru — slăbește în măsura în care ne vom împărți în jurul cât mai multor altare!*

Dar cuvântul meu este și chemarea în numele acelei duiosae mame, care este Biserica ort. română, în care vi-au trăit și vi-s'au pristăvit moșii și strămoșii vostri din această comună. Și dacă dinadins m'am ferit de a mă amestecă printre voi cei dela cealaltă biserică de aici, spre a nu fi socotit ca tulburător de suflete, — iată, că de pe acest anvon Vă chem, cu atât mai stăruitor, la lumina zilei și cu grai pornit dela suflet.

Vă chem, pentru că acolo în desbinarea voastră, înșivă o vedeți și o știți mai bine: nu ați sporit nici în lumină și bunătate, nici în stare materială și nici ca număr, ci din contră ați dat înapoi cu numărul.

Ați dat înapoi pe lângă toate ajutoarele ce le-ați primit dela statul ungar și din fondurile catolice. Ați dat înapoi, pentru că nici Dumnezeu nu vrea să vă lase să trăiți în desbinare de noi, ca un altoi nobil într'un sălcâm s'au într'o cucută.

Dar acum, ascultați numai că aceasta sf. maică biserică, cu ce fel de citiri din sfintele scripturi — din evanghelie și din apostol — însoțește chemarea ce vi-o fac.

Prin evangheliile zilei de azi (21 Mai) ne grăește însuși Mântuitorul despre pilda păstorului bun, ale cărui oi ascultă glasul lui și oile sale le cheamă pe nume... și merge înaintea lor și oile merg după dânsul, căci cunosc glasul lui (Ev. Ioan X. 4.) „*Și alte oi am, cari nu sunt din staulul acesta; și pe acele mi-se cade a le aduce. Și glasul meu vor auzi; și va fi o turmă și un păstor*” (Ev. Ioan. X. 16).

Oare nu și voaună, Izvinenților precum și altor sate românești cu câte două altare — la cari se adaogă acum noua primejdie a caselor baptiste de rugăciuni — oare, nu și Vouă Vă sună aceasta chemare: de a vă căută așezarea sufletească sub cârmuirea singurei și a celei mai vechi biserici românești?

În mijlocul vostru, astăzi, se implineste în mic și pe înțelesul vremurilor noastre, aceea prorocie a Mântuitorului despre o turmă și un păstoriu.

Păstorul, care merge în frunte spre a chemă turma răzleață din acest sat la adevărata pășune sufletească a Neamului românesc, iatăl de față. Il cunoașteți de 27 ani. E părintele dr. Ștefan Pop, preot gr.-catolic până 'n Marția Rosaliilor. Sf. Sa e omul, care trăește între voi, în iubire de carte românească și în bună și veche frățietate cu noi, dreptcredincioșii.

Sf. Sa, de mulți ani încoaci, când din cealaltă parte s'au ridicat cârtitori împotriva bisericii noastre strămoșești, ne-a apărat cu condeiul său prin gazete. Iar acum a frecut cu tot sufletul său și pe față la vechea noastră biserică dreptmăritoare și românească, ca oarecândva Saul, care s'a lăpădat de fariseii, din al căror neam se născuse (Fapte. Ap. XXIII. 6), spre a se lipl de Hs.

Iată anume, ce s'a întâmplat. Lunia trecută a Rosaliilor, părintele Ștefan primise dela Lugoj provocarea, să răspundă cu întoarcerea poștei: dacă e adevărat, ori nu, că ar avea de gând să treacă la „neunire.” Și fiindcă n'a vrut spună un neadevăr sau, spunând adevărul, să poată fi suspendat, a doua zi a luat drumul către episcopia Aradului, cerând să fie primit la noi, — ceace s'a și făcut. Și iată cum și lucrul acesta s'a potrivit dela Dumnezeu: Una din fetițele voastre, care a cetit azi apostolul zil, l-a întimpinat pe părintele Ștefan cu apostolul despre întoarcerea Sf. Pavel.

În aceea cetire din apostol, însuși sf. Pavel își istorisește întoarcerea sa minunată la Hristos. Vorbește despre credința în Hristos pusă alături de rățăirile fariseilor; despre alegerea sa ca slugă și mar-

tor alui Hristos, și despre trimiterea sa spre a deschide ochii fraților săi rămași în rătăcire, și spre a-l întoarce „dela întunec la lumină, și dela puterea satanei la Dumnezeu” (Fapte. XXVI).

Către cuvintele sfințelor cântări și către cetirile din sfințele scripturi ale zilei de azi, ce vi-le-am tălmăcit, eu nu am nimic de adăugat, decât poate atâta, că degetul amenințător, ridicat dela Lugoj împotriva părintelui Ștefan, încă a fost în slujba lui Dumnezeu. Așa întoarce Dumnezeu cele rele, făcându-le în lucruri bune, ca de pildă acum, când pe acest preot la vârsta sa de om potolit și cu învățătură, să-l îndrepteze spre noi, întovărășit de multe semne cu tâlc din sf. Scripturi, pentru a grăi, după pilda stului Pavel de odinioară, cu tărie și cu îndrăzneală (Fapte IV. 29) pentru adunarea tuturor Românilor sub scutul sufletească al bisericii neamului nostru.

Iar eu, care am venit la bucuria sufletească a părintelui Ștefan ca vechiu prieten de carte, — ce aș mai avea altceva de zis, decât să-i mulțumesc Domnului, că m'a învrednicit să mă înfruptez duhovnicește azi cu Sf. Sa din acelaș pământ al credinței, la cea dintâi liturghie ortodoxă a Sf. Sale.

Totuși, mai am o vorbă de zis :

Dacă din Izvin a plecat desbinarea sufletească cea mai de seamă a fraților bândăreni, tot din Izvin trebuie să plece și vindecarea acestei rane sufletești a Banatului românesc și a Neamului nostru.

Vreți, voi, lubiți Izvinenți, înțelegători, această cinste pentru satul vostru ?

Pilda cea bună Vi-o dă părintele Ștefan, care „oile sale le cheamă pe nume și le scoate pe ele; și când scoate oile sale, merge înaintea lor și oile merg după dânsul”; — iar dânsul, înainte mergând, grăiește azi fiilor săi duhovnicești de ieri cu cuvintele sfinței evanghelii de azi din Dumineca Tuturor Sfinților: „Tot celce mă va mărturisi pe mine înaintea oamenilor, îl voi mărturisi și eu pe el înaintea Tatălui meu din ceruri. Iar celce se va lăpăda de mine... mă voi lăpăda și eu de el înaintea Tatălui meu din ceruri (Ev. Matel X. 32-3).

Sfințite părinte și fratele Ceeace Sf. Ta ai început astăzi aici între multe semne din Sfințele Scripturi, Domnul Dumnezeu să desăvârșească, spre mărirea Numelui Său celul prea Sfânt, spre adunarea sufletelor românești la un loc și, prin aceasta, spre întărirea Neamului și Țării noastre. Amin.

Adunarea fondului preoțesc.

În anul acesta adunarea fondului preoțesc s'a ținut într-o atmosferă prielnică și îmbucurătoare, pentru că comisia fondului preoțesc, a venit cu propuneri prin cari se va ameliora soarta preoților deficienți și a preoteselor văduve.

Adunarea a fost prezidiată de P. S. Sa părintele episcop diecezan Ioan, care își exprimă bucuria că

vede preoțimea în jurul său. În numele preoțimei vorbește protop. Dr. D. Barbu, care spune că preoțimea diecezană profită de ocaziunea momentului, și cu privilegiul împlinirii 20 de ani de episcopie a P. S. Sale, îi aduce cele mai calde urări de bine. Preoțimea cu devotament și dragoste fiască mulțumește P. S. Sale pentru ocrotirea părintească ce-a dovedit-o față de ea P. S. Sa în toate momentele și roagă pe bunul Dumnezeu să-i dăruiască încă mulți ani cu bine spre folosul bisericii și neamului nostru.

Vădit emoționat, P. S. Sa mulțumește preoțimei pentru dragostea ce o manifestă și declară că zilele ce i le va dărui bunul Dumnezeu și de aici înainte le va închină în folosul bisericii noastre ortodoxe.

Se intră în ordinea de zi.

La propunerea comisiei și cu înalta învoire a P. S. Sale adunarea fondului preoțesc decide ca :

1) ajutoarele actuale ale preoților deficienți și preoteselor văduve, — pe anul 1923 inclusive, fără a prejudeca viitorul — se ridică cu 100 procente, adică la dublu.

2) adunarea generală însărcinează actuala comisie compusă din domnii I. Georgea T. Vășian și R. Nestor, ca până la 1 Octomvrie curent, să pregătească alte statute în baza cărora, preoții cari au solvit 10% la fondul general de pensie, să poată beneficia ajutor din interesele acestui fond. Noile statute vor fi prezentate la toamnă „adunării fondului preoțesc”, care va fi convocată în mod extraordinar.

3) apoi adunarea fondului a primit cu mare în-sufletire și în ropot de aplauze, de membru nou la fondul preoțesc pe păr. protopop Dr. Ștefan Pop, trecut la noi dela gr.-catolici, și a votat un concluz în baza căruia se vor primi cu toate drepturile avute și alți preoți trecuți la noi dela alte confesiuni.

Biruința dreptății.

Dr. Ștefan Pop, protopop unit, revine la legea românească.

Istoria își face procesul său natural. Este un adevăr stabilit, că tot ce nu izvorește din vârtute și adevăr, nu are viață durabilă. Ori știm foarte bine că spargerea unității noastre sufletești, prin înstrăinarea unei fracțiuni din ardeleni la așa zisa „unație” cu papistașii, nu este izvorâtă nici din vârtute nici din necesitate națională, ci din fraudă, forță și momeli meschine. Deci n'are bază trainică, și procesul de descompunere se desfășoară dela sine. Frații noștri înstrăinați prin ademeniri, încetul cu încetul revin la vechia ogașe sufletească de unde au fost desfăcuți. Biserica fraților gr.-catolici, acum după unirea politică a neamului, este un focar împresurat cu zăgazurile dogmelor mișteșugite ale papismului, care focar însă cloțește din adâncimi.

Aceste zăgazuri au fost rupte de unul dintre cei

mal luminați membri ai clerului unit. Părintele proto-pop Dr. Ștefan Pop, un fecund scrutaător al adevărilor istorice și dogmatice, ascultând glasul conștiinței, împreună cu poporul său, au mers pe drumul binecuvântat de Dumnezeu, care duce la Sf. altar al bisericii noastre străbune. Să fii binecuvântat luminosul sol, al unor vremuri fericite, când poporul românesc va avea o singură credință, sfânta și curată credință, ortodoxă a strămoșilor noștri, care nu e făcută ci este născută deodată cu sufletul neamului românesc.

Convocare. Părinții și tutorii elevilor liceului „Avram Iancu” din Brad, fostii lui elevi; profesorii, precum și toți spriginitorii lui prin aceasta sunt convocați la adunarea generală pentru formarea *Comitetului școlar* pe lângă acest liceu, pe **Duminecă în 24 Iunie 1923** la ora 3 d. a. în sala liceului.

Dirjecțiunea liceului.

Programa

aniversării centenare a institutului teologic ort.-român din Arad, ce se va serba Duminecă, în 24 Iunie n. 1923.

I. La orele 8 dimineața sf. Liturghie, Rugăciune de mulțămită și Parastas pentru profesorii răposați.

II. La orele 11 a. m. comemorarea centenară în sala festivă a seminarului: a) Imnul regal, b) Discurs festiv rostit de directorul dr. Teodor Botiș, c) Salutul autorităților.

III. La orele 5 d. m. Soc. de lect. a studenților în teologie dă o reprezentare în teatrul orașenesc cu următorul program:

1. „Mărire Tie” de Bortnianschi, cor.
 2. Discurs comemorativ, rostit de Gheorghe Ținică teolog c. III.
 3. „Imn sărbătorec” de Caraș, cor.
 4. „Inchinare” înființătorilor inst. teologic (trei steluțe) de Maria Dr. Botiș, decl. de V. Druhora teol. c. I.
 5. „Baladă” de C. Porumbescu, solo de flaut, executată de Em. Georgescu, teol. c. I. cu acomp. de pian D-ra A. Cornea.
 6. „Isus”, poezie de P. Cerna, declamată de Emanuil Georgescu, teolog cl. I.
 7. „Doină doiniță” de Vorobchieviciu, cor.
 8. „Legendă” poem dramatic de Natalia Negru, reprezentată de studenții în teologie și elevele dela școala normală.
 9. „Salutare”, de Porumbescu cor.
- Dirigintele corului, măestrul **A. Lipovan**, prof.

Licitațiune minuendă.

În urma rezoluțiunii Ven. Consistor Nr. 1626/923 se escrie concurs de licitațiune minuendă pentru pictarea sf. biserici din **Bucovăț**, ppresbiteratul Timișorii, *cu termin pe ziua de 8/21 Iunie 1923 la 10 oare a. m. în școala confesională din loc.*

1. Prețul de esclamare 30500 Lei.
 2. Planul și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial local. Condițiunile se vor publica nainte de începerea licitațiunii.
 3. Reflectanții vor avea să de pună nainte de începerea licitațiunii vadiu de 10%, în bani gata, din prețul de esclamare.
 4. Pentru participare la licitație reflectanții nu pot formula nici o pretensiune.
 5. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da lucrarea în întreprindere fără privire la rezultatul licitațiunii acelu reflectant în care are mai multă garanță materială și morală.
- Bucovăț, la 1/14 Iunie 1923.

Constantin Mical,
paroh președintele comitetului par.

In atențiunea comunelor și satelor!

Nainte de a repara orologiul de turn, să vă adresați cu încredere la noi, unicii orologieri în Arad, care au atelier mehanic aranjat cu uneltele necesare pentru **repararea orloagelor de turn**, având o lungă praxă pe acest teren. Firma noastră sustă dela anul 1887. Pentru lucrările făcute luăm cea mare garanție. Muncă exactă și specială.

Cu stimă

Francisc Ascher & Comp

orologieri și mehanici.

Arad, Str. Eminescu No. 30.

1-10

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: **Censura presei.**